

Nr. 89- Persillekræmmeren – 2012

Landboliv i Bjergene

af Johannes Eskerod, Stensballe

I denne Persillekræmmer fortælles bl.a. om landboliv i Stensballe Bjerge, hvor omtalte gård, Bjergene 25 kan føre sin historie tilbage til ca. 1830, hvor den blev givet til baronens kusk, Niels Kusk, der fik valget mellem to gård i Bjergene (se Persillekræmmeren nr. 88).

Bjergene 25. Set fra et kirsebærtræ i 1951.

Jeg er født i 1930 som den yngste af 3 søskende, Harry, Agnes og mig. Mine forældre, Jensine og Peter Eskerod startede i 1925 på et nyudstykket statshusmandssted på 5,5 ha (10 tdr. land) på jordrentevilkår i Hylke. Jeg gik i Hylke Skole indtil april 1945, blev konfirmeret og begyndte derefter som karl på en mindre gård i Brørup. Lønnen var 500 kr. + kost og logi. Da vort husmandssted ikke havde behov for en karl om vinteren, kørte far til Katstrup for at finde en ny plads til mig hos en enke. Dér hørte han, at enkens svigersøn havde købt en gård i Haldrup Bjerge på 17,5 ha (34 tdr. land), og som han ikke magtede økonomisk. Da far kunne tænke sig lidt mere jord, cyklede han, mor og jeg derover, og med det resultat, at far og Richard Froulund blev enige om at bytte ejendomme, når far derudover betalte 70.000 kr. Den 1. december 1945 flyttede vi til Bjergene, jeg som karl.

Dengang var der 6 landbrug i Bjergene, og man skelnede mellem Haldrup Bjerge og Stensballe Bjerge. Fars gård og 2 andre lå i Haldrup Bjerge, resten var i Stensballe Bjerge, og hvert område havde sit eget postbud. Jens Nielsen, som havde haft gården før Froulund, var 3die generation efter sin bedstefar, der havde været kusk på Stensballegaard under Jens Carl baron Krag-Juel-Vind-Arenfeldt. Vejen fra Stensballe Bjerge til Haldrup kom først i 1906, da en gård afgav jord dertil, mod at 3 gårde i Haldrup i ejerlav gik med ind i det nyoprettede Horsens Andelsmejeri.

Jeg var hjemme på gården til november 1949, hvor min bror afløste mig. Selv kom jeg i ny plads ovre på Blirup Nørregaard hos Carl Andsager indtil november 1951. Da blev jeg soldat om vinteren ved 6. Regiment i Padborglejren og med udstationering til om sommeren i Itzehoe i Tyskland. Derefter kom jeg hjem igen som karl på gården, og min bror fik arbejde i Meldrup. Senere købte han en ejendom på 1,6 ha (3 tdr. land) på Haldrup Bakke.

Min bror Harry i færd med at harve i det bakkede terræn. Foto 1951.

I april 1955 traf jeg Lis ved et bal i Haldrup. Hun var i lære ved frøanalysen på Østergaards Frøavl i Stensballe. Efter endt uddannelse tog hun 3 måneder på en Husholdningsskole, og i 1956 fik hun ansættelse på Dansk Frø- og Siloselskab i Grenå. Det tjente DSB og P&T godt på (vore mange rejser og mange breve) indtil maj 1957, hvor jeg fik plads på en gård i Enslev, rimelig nær på Grenå.

I marts 1959 blev Lis og jeg gift. Vi overtog gården, Bjergene 25 efter mine forældre, der flyttede hen til min bror på Haldrup Bakke, og vi betalte 150.000 kr. for gården.

Far havde i den forløbne tid udvidet stalden fra 8 til 12 køer og bygget nyt roehus. Lidt fra gården lå et stuehus fra en ejendom på 3,5 ha (7 tdr. land) som var tilkøbt omkring 1906. Nævnte hus blev nedbrudt, og materialerne herfra brugt til et nyt hus nede ved gården til høns, svin og maskiner. I 1959 var der stadig 6 landbrug i Bjergene, men de 3 mindste blev snart til fritidsbrug.

I 1968 forlangte Horsens Andelsmejeri, at vi skulle have fliser op i stalden og meget andet, og da økonomien ikke var helt så god som ønsket, valgte vi at sælge køerne, og jeg fik arbejde hos Thomas Iversen oppe på Bjerggaard, løn 8 kr. i timen. Herefter drev jeg markerne i fritiden, dog med en fridag af og til, og indtægten suppleredes med opstaldning af kvier på foder fra en gård i Haldrup. Hjælp til høsten fik jeg fra en maskinstation. I 1971 blev Lis ringet op af Østergaards Frøavl, som manglede en dame til at skrive fakturaer. Senere kom hun i frøanalysen indtil 1975, hvor firmaet blev solgt. Lis læste derefter til teknisk assistent og fik arbejde hos Chemitalic i Horsens.

I 1961 og 1964 fik vi 2 piger, Anna og Bente. Medens børnene voksede op, var de så heldige, at der var 10 næsten jævnaldrende børn i Bjergene på 4 ejendomme. De legede meget sammen, for der var jo hverken børnehave eller fritidsordninger. Desværre omkom Anna ved en tragisk færdselsulykke i 1979 på Haldrupvejen.

I foråret 1979 døde Thomas Iversen på Bjerggaard. Kreaturerne blev solgt og jorden bortforpagtet, så var der ikke mere arbejde til mig. Lis syntes ikke, at jeg skulle søge andet arbejde, så vi levede af hendes løn, og det jeg kunne få ud af landbruget.

Omkring 1984, da sønnen Anders Iversen overtog Bjerggaard og fik sat nye køer ind, blev der igen arbejde at få deroppe, ca. 35 timer pr. uge. Resten af tiden kunne jeg nok få til at gå derhjemme. Gamle huse kræver megen pasning, og efterhånden som stråtagene blev nedslidte, skiftede jeg dem ud med eternit og blikplader, som jeg selv lagde på. I 1977 fik vi centralvarme i stedet for kakkelovne. Samtidig hermed fik vi varmt vand, en stor behagelighed. Fyret var til både olie og brænde, så vi kunne bruge det træ vi selv havde. Olien steg hurtigt i pris, så vi gik over til at fyre med brænde, som jeg købte som selvskovning i Stensballe skov. Det gav billigt brændsel, men en del manuel arbejde. Vi brugte 30-40 rummeter træ om året.

I 1980 stoppede jeg med kreaturpasning. Det var set med alderen for hårdt, og jeg forpagtede jorden ud, først det halve, siden resten. I 1997 blev jeg folkepensionist, men fortsatte med arbejde på Bjerggaard, men på nedsat tid. Da jeg stoppede 7 år senere var jeg nede på 3 timer hver formiddag.

Vi begyndte efterhånden at snakke om at flytte, men havde alligevel ikke lyst, og når vi havde bilen, gjorde det jo ikke så meget at bo lidt afsides. Det kunne dog være et problem, når der kom sne, da vi skulle rydde 700-800 meter vej, men Anders på Bjerggaard havde fået en rendegraver, og han var altid flink til at køre en tur ned til vor gård og rydde vejen.

På gårdene i Bjergene forsvandt efterhånden de sidste malkekøer og blev afløst af kødkvæg. Da jeg kom til Bjergene i 1945 var der 6 familier + folkehold som levede af landbrug. Nu kører de alle på arbejde hver morgen, bortset fra de, som er pensionister.

Johannes Eskerod. Foto 2011.

I foråret 2009 blev jeg enkemand, og så blev det for ensomt på gården. Jeg solgte til naboen, Peter Porup. Året efter flyttede jeg i lejlighed i Stensballe. Jeg fandt en moderne lejlighed uden trapper og med bus ved døren. Tæt ved en dagligvarebutik og i et område, hvor jeg kender det meste. Jeg tænker over minderne, Lis og familie, og jeg glæder mig over de mange dejlige rejser, som Lis og jeg nåede at foretage til Sverige, Tyskland, Spanien, Italien, Polen og Frankrig.

Redaktion: FGS, POS